

Een studio vol muizen in AMSTERDAM

Vanuit hartje Amsterdam verovert Karina Schaapman samen met haar vier volwassen kinderen de wereld met haar kinderboekenserie 'Het muizenhuis'.

Midden in Amsterdam, tussen drukke winkelstraten en tingelende trams, ligt in een rustig steegje het kantoor en atelier van *Het muizenhuis*. Hier bouwt Karina Schaapman eigenhandig haar decors: dat zijn de huizen (maar bijvoorbeeld ook een kermis, theater of circus) waarin de verhalen van *Het muizenhuis* zich afspelen, met de muizen Sam en Julia in de hoofdrol. Voor elk boek – het zijn er inmiddels vier, het vijfde is in de maak – bouwt Karina een nieuw decor. In haar atelier ruikt het naar lijm en verf, liggen kleine lapjes stof hoog opgestapeld, worden er van klei mini-bananen en -pompoenen geboetseerd en staan pasgeverfde satéprikkers te drogen om later omgetoverd te worden tot mini-kleurpotloden.

In dit atelier staan ook af en toe – zo zal zoon Ian later vertellen (hij heeft onder meer een portiersbedrijf) – grote stoere mannen te giechelen en zich te vergapen aan de decors: “O, moet je dit zien!” – want ook mannen houden van *Het muizenhuis*. Wanneer Karina haar manshoge huizen op wielotjes toont, geeft ze er een

flinke zwaai aan en zo wordt de achterkant zichtbaar: tientallen kartonnen dozen, schots en scheef aan elkaar geplakt met houtlijm en afgesmeerd met papiermaché. Ze voelen verrassend sterk aan, vandaar ook die nonchalante zwiep van Karina: de decors – vol verschillend ingerichte muizenkamertjes – kunnen tegen een stootje.

PROEVEN VAN ELKAARS CULTUUR

Wat acht jaar geleden begon met een kartonnen sinaas-appeldoos, is uitgegroeid tot een boekenserie die de hele wereld overgaat: *Het muizenhuis* verschijnt in meer dan dertig landen en in vijftiengtal talen: van Japan tot Amerika en van Turkije tot Rusland. En er komen nog steeds landen bij, zoals onlangs Vietnam en ook Iran is heel enthousiast. Deed Karina eerst nog alles in haar eentje, inmiddels lukt dat niet meer en is ze samen met haar vier kinderen in hartje Amsterdam een familiebedrijf begonnen: Studio Schaapman. Alleen al aan het goedkeuren van al die boeken had ze >

‘MIJN DAG BEGINT ALTIJD MET EEN BEZOEK AAN HET WATERLOOPLEIN, IK SPEUR VOORTDUREND NAAR SPULLEN VOOR HET MUIZENHUIS’

een dagtaak – op de boekenplanken aan de bakstenenmuur van haar studio staan al die boeken in verschillende talen trots te prijken. Ze neemt het goedkeuren serieus, want bij elke vertaling blijken er cultuurverschillen te bestaan. Karina: “Het eerste land dat belangstelling had voor *Het muizenhuis* was Japan, maar de vertaling was nog best ingewikkeld.” Is in de Nederlandse boeken de vodenboer bijvoorbeeld de grote vriend van Sam en Julia, in Japan is het onmogelijk dat de vodenboer je vriend kan zijn. “De directeur van de vodenboer kan daar wel je vriend zijn, dus hebben we dat ervan gemaakt. Maar ik wil verder geen afbreuk doen aan mijn boeken en daar ben ik streng in. Ik heb bijvoorbeeld in elk verhaal een element van een religie gestopt – altijd kort en nooit zwaar – omdat ik denk dat het goed is om kennis te nemen van elkaar. Zelf geloof ik niet, maar ik zie wel wat het geloof voor mensen kan betekenen. En meestal speelt het zich af rond een maaltijd, omdat eten mensen met elkaar verbindt en het een herkenbaar ritueel is voor kinderen: zo proef je letterlijk van elkaars cultuur.”

Er zijn landen die het moeilijk vinden dat de sjabbat of het Suikerfeest in het verhaal voorkomt, en die willen dat element eruit hebben. Karina: “Dat mag van mij niet. We horen juist vaak van kleuterjuffen dat ze het fijn vinden dat het Suikerfeest erin voorkomt, want ook dat mag bestaan. Laatst voerden we gesprekken met Maleisië – een heel groot taalgebied – maar zij wilden weer de sjabbat eruit. Dus nee, dan krijgen ze de vertaalrechten niet. Je zou ook kunnen zeggen: drie bladzijden eruit, en je hebt nog steeds een leuk boek. Maar we blijven trouw aan onze visie, anders kunnen we niet meer lekker slapen.”

Ook in Amerika moest er in eerste instantie iets geschrapt worden: het verhaaltje over de dood van opa. “In Amerika schijnt de dood nogal een taboe te zijn, maar ik heb dat verhaalelement er juist in gestopt om de dood bespreekbaar te maken met kinderen. In ieder kinderleven gaat wel ergens een keer iemand dood of ze krijgen er via een vriendje mee te maken.”

MELKDOP WORDT LAMP

Heel geleidelijk zijn Karina’s vier volwassen kinderen betrokken geraakt bij *Het muizenhuis* en nu werken ze met z’n vijven op het Amsterdamse kantoor annex atelier. Buiten het werk om zien ze elkaar daardoor nu minder dan vroeger, toen Karina nog regelmatig riep: “Kom zondag allemaal maar eten.” Karina: “Als we elkaar nu vijf dagen op kantoor hebben gezien, denk ik op zondag: nu effe niet.” Dochter Manita: “Al komt het ook vaak voor dat als we hier aan tafel een vergadering hebben, dat toch weer uitloopt op een gezellige bijeenkomst. En als we een etentje hebben, praten we toch weer de helft van de tijd over werk.” Iedereen bij Studio Schaapman heeft zijn eigen rol, maar iedereen denkt ook mee over de thema’s van de verhalen. Karina: “De kracht van mijn kinderen is dat ze een helicopterview hebben: zij bouwen een website, maken filmpjes voor ons YouTube-kanaal, houden zich bezig met de vormgeving van de boeken en onderhouden de social media. Zij geven *Het muizenhuis* vleugels. Zo’n helicopterview heb ik niet en wil ik geloof ik ook niet hebben. Laat mij maar gewoon lekker met mijn handen in de papiermaché zitten, dan ben ik gelukkig: mijn kracht ligt bij het creëren. Mijn dag begint altijd met een bezoek aan het Waterlooplein, ik speur voortdurend naar spullen voor het muizenhuis. Als ik bepaalde oorbellen zie, denk ik gelijk: o, leuk lampje. Oude overhemden hebben vaak precies het goede ruitje en lenen zich goed voor hand- en theedoeken. Op straat vonden we een doos vol mooie wollen stofjes met heel fijne patronen, dus dat wordt een kleer- >

‘Laat mij maar gewoon lekker met mijn handen in de papiermaché zitten, dan ben ik gelukkig: mijn kracht ligt bij het creëren’

1. Sam op zijn slaapkamer, uit het eerste deel van ‘Het muizenhuis’.
2. Studio Schaapman, met de klok mee: Tom, Ian, Lili, Karina en Manita.
3. Karina bouwt een nieuw decor voor ‘Het muizenhuis - De haven’.
4. Viering van het suikerfeest, uit ‘Het muizenhuis - Het theater’.
5. De kannetjes en emmertjes worden gemaakt van papier en daarna geschilderd.

OVER KARINA & HET MUIZENHUIS

Karina Schaapman (1960) moest in 2008 na een burn-out rust houden. Niet gewend aan niets doen, vroeg ze zich af: wat vind ik nu echt leuk? Dat was een kinderboek maken. Over muizen, want daar ging het boek over waar ze als kind zo van hield ('Het muizenboek' van Clinge Doorenbos). En het was het enige kinderboek dat ze als kind had. Een kartonnen sinaasappeldoos die toevallig in de kamer stond, toverde ze om tot een kamertje: ze begon met een patchwork dekentje, bouwde er een bedje bij en hing gordijntjes op. Zo bouwde ze steeds verder, totdat er een enorm huis ontstond van drie meter hoog met allemaal verschillende kamertjes in verschillend stijlen. Dit (eerste) muizenhuis staat permanent tentoongesteld in de Openbare Bibliotheek Amsterdam, Oosterdokskafe 143. Dagelijks geopend van 10.00 tot 22.00 uur.

makerij. En mijn man vond bij het vuilnis een zak vol rest-materiaal leer in verschillende kleuren: dat vraagt natuurlijk om een tassenwinkel. Maar pannetjes, kopjes, emmertjes en kannetjes maken we gewoon van papier: door ze te verven en te vernissen, zien ze eruit als email. Gekleurde teststrookjes voor verf lenen zich er ook goed voor."

ZELFBOUW OP GROTE SCHAAL

Over de hele wereld worden er inmiddels muizenhuizen gebouwd. Soms gaan er hele families aan de slag: zo kreeg Karina laatst foto's binnen van een Griekse familie waar werkelijk de he-le familie – opa's en oma's, vaders en moeders, ooms en tantes – meehielp met het bouwen

1. Elke muis wordt met de hand gemaakt. Na een jaar experimenteren bleken schapenwol en stof de ideale materialen voor de muizen.
2. Van pompoenen tot snoepjes: Karina gebruikt voor bijna alles gekleurde FIMO-klei.
3. Het tassenwinkeltje met de gevonden restjes leer, uit 'Het muizenhuis - Het theater'.
4. Geverfde satéprikkertjes worden kleurpotloodjes.

'DE TAS MET RESTJES LEER DIE MIJN MAN BIJ HET VUILNIS VOND, VRAAGT OM HET MAKEN VAN EEN TASSENWINKEL'

van een huis voor een jarig kind. Karina: "Ook sommige scholen pakken het leuk aan: die geven elk kind een kartonnen doos waar ze hun eigen (droom)kamertje in mogen maken. Vervolgens voegen ze al die dozen samen, en krijg je een gigantisch muizenhuis." Dat er voor *Het muizenhuis* belangstelling is van Nieuw-Zeeland tot aan Brazilië, heeft te maken met de aandacht die aan elk detail besteed wordt en aan de zorg waarmee alles wordt gemaakt, denkt Karina. "Soms zijn we een hele dag bezig met het maken van een foto: zit er een snorhaar van een muisje verkeerd, dan zie je dat heel goed op groot beeld. En een snorhaar verzetten met een pincetje... voordat je het weet ligt er weer iets anders omver." Steeds wanneer je opnieuw goed naar de foto's in het boek kijkt – een heel rustgevende bezigheid – valt je weer iets nieuws op. Van welk materiaal al die bedjes, lampjes, vloertjes en kacheltjes gemaakt zijn, bijvoorbeeld. Zo wordt een melkdop een lampje door er een lintje omheen te plakken, een fietslampje wordt een flesje, ijscostokjes veranderen in een houten vloertje, zwart-wit karton wordt een tegelvloertje, een Yakult-flesje wordt omgetoverd tot een gaskacheltje, een ritssluiting is de rails op een achtbaan. Manita: "De ziel van *Het muizenhuis* is ook dat je ziet dat je van één ding heel veel verschillende dingen kunt bouwen. Een ijscostokje wordt niet alleen een vloertje, maar ook een achtbaan of een boekenplankje. En van dat Yakult-flesje kun je ook nog een plantenbakje en een teiltje maken. Eén klein dingetje biedt heel veel verschillende facetten. En het bouwen van het huis is niet moeilijk. Maar je moet wel geduld hebben: soms moet iets eerst drie dagen drogen voor je verder kunt." Af en toe is het volgens Karina en Manita moeilijk om niet overenthousiast te raken: laatst maakten ze een klaslokaal en wilden ze er eigenlijk ook meteen een gang met toiletjes en een schoolplein en een gymzaal bij maken. Karina: "En bij een gymzaaltje denk je: de ringen, een bok, een klimrek... Maar op een gegeven moment moet je kiezen: bij het volgende boek beperken we ons nu tot het thema haven.

Al houden we ook zo van fabrieken en werkplaatsen en willen we al tijden een postkantoorje maken – met een lopende band met postpakketjes. Je ziet het gelijk voor je. Snap je hoe het werkt? Op die manier bedenk je steeds weer iets nieuws."

GEEN GEDOE

Alle kamers in het muizenhuis zijn ingericht in verschillende stijlen, en altijd met authentieke elementen. Karina: "Als ik een jarenzeventigkamer bouw, dan zorg ik ervoor dat alle stoffen ook echt uit de jaren zeventig komen – mede dankzij een verzameling stalenboeken die ik van een stoffenhandelaar cadeau kreeg. En ik zorg dat de platenhoezen kloppen, de verpakkingen en de boekenkaften. Ik hoor vaak van ouders en grootouders dat het leuk is om te kunnen zeggen: 'Kijk, zo zag het er bij mij vroeger ook uit,' dat kan misschien een opening bieden om over je eigen geschiedenis te vertellen." Het idee achter de boeken-serie – een veilige en zorgzame wereld creëren – is volgens Karina misschien een ander onderdeel van het succes. "Mensen willen veiligheid en zorgzaamheid en verder eigenlijk geen gedoe. Dat gevoel is denk ik universeel." ●

* Tot nu toe verschenen er vier boeken over het muizenhuis: 'Het muizenhuis - Sam en Julia', 'Het muizenhuis - Het theater', 'Het muizenhuis - Het circus' en 'Het muizenhuis - Op de kermis'. Onlangs verscheen voor kleinere kinderen 'Het muizenhuis - ABC'. En in 2017 zal 'Het muizenhuis - De haven' verschijnen (Uitgeverij Rubinstein).
* Hetmuizenhuis.nl of Themousemansion.com